ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 30 Ἰουλίου 1911 ΑΡΙΘ. 31

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗι ΕΝΝΑΤΗι

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

(ΙΔ΄. 21—34)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς Μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθε. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ Μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες· Ὅτι φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρόν, ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων· Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν

εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

Καθὼς τὸ πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος, ἐβασανίζετο ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, διότι ὁ ἄνεμος ἦτο καὶ δυνατός καὶ ἐναντίος, τοιουτοτρόπως καί τὸ πνευματικὸν πλοῖον, ἡ σωστικὴ Κιβωτός, ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἰσέλθει διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, βασανίζεται ὑπὸ τῶν ἀγρίων κυμάτων τῶν αἱρέσεων, τῶν κακοδοξιῶν, τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀσεβείας. Διότι ὁ πνέων ἄνεμος τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ζῶμεν, δὲν εἶνε οὔριος, εἶνε ἀπεναντίας πολὺ ἐχθρικὸς καὶ ἐναντίος. Καὶ καθὼς οἱ ἐν τῷ βασανιζομένῳ πλοίῳ μαθηταὶ ἔλαβον θάρρος μὲ τοὺς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε»· τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ πνευματικῷ πλοίῳ, τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ, εὑρισκόμενοι, δὲν εἶνε πρέπον νὰ φοβούμεθα τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ἀπειλητικὸς μᾶς περικυκλώνει πανταχόθεν, ἀπεναντίας πρέπει νὰ θαρρῶμεν εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ὅτι θὰ οἰκοδομήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ στερεοῦ, ἀσφαλοῦς καὶ ἀσαλεύτου βράχου καὶ «πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Ματθ. Ιϛ΄. 18). Καὶ τὴν θείαν ταύτην καὶ ἀψευδῆ διαβεβαίωσιν ἔρχεται ἡ θαυμαστὴ ἱστορία τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας νὰ ἐπιβεβαιώσῃ, ἐξιστοροῦσα τοὺς φοβεροὺς διωγμοὺς τοὺς ὁποίους ὑπέφερεν ἐκ μέρους τῶν πολλῶν καὶ πολυωνύμων αὐτῆς ἐχθρῶν καὶ πολεμίων. Ἀναφέρουσα δῆλα δὴ τὰ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν φοβερὰ γεγονότα ἀποδεικνύει διὰ τῆς ἁπλῆς ἐξιστορήσεως αὐτῶν, ὅτι αὕτη ὁμοία πρὸς συμπαγῆ καὶ στερεὸν καὶ ἐρριζωμένον βράχον, δέχεται μὲν τὰς ἐφόδους τῶν λυσσαλέων κυμάτων καὶ τῶν ἀντιθέτων ἀγρίων ἀνέμων, ἀλλὰ δὲν κλονίζεται καθόλου. Ἀπεναντίας τὰ ἐναντίον αὐτῆς ὁρμῶντα κύματα τῆς ἀπιστίας καὶ τῶν διωγμῶν, προσκρούοντα εἰς τὴν στερεότητα αὐτῆς διαλύονται εἰς μυρία συντρίμματα καὶ ἐξαφανίζονται, καθὼς συντρίβονται καὶ διαλύονται τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῶν παραλίων βράχων. Τοιουτοτρόπως δὲ οἱ μὲν πολέμιοι τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐξαφανίζονται ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ οὐδὲ ἴχνος αὐτῶν διαμένει, αὕτη δὲ ἀσάλευτος καὶ δεδοξασμένη παραμένει καὶ θὰ παραμένῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ παράλιος βράχος στέκεται ἀσάλευτος καὶ ὑπερήφανος καὶ μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς τρικυμίας, τὰ κύματα ἐν τούτοις ἐχάθησαν.

Χαρὰν λοιπὸν ἀληθῆ πρέπει νὰ αἰσθανώμεθα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, διότι ἔχομεν τὸ εὐτύχημα ν' ἀνήκωμεν εἰς Ἐκκλησίαν τόσῳ στερεάν, τόσῳ ἀσφαλῆ, ὥστε καμμία ἀνθρωπίνη δύναμις νὰ μὴ δύναται νὰ τὴν κλονίσῃ, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ τὴν καταρρίψῃ. Χαρὰν καὶ καύχημα χρεωστοῦμεν νὰ τὸ ἔχωμεν, ὅτι εἴμεθα μέλη Ἐκκλησίας θεμελιωμένης «ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ἐφεσ. Β΄. 20). Ἀλλὰ καὶ μεγάλην προσοχὴν καὶ ἐπιμελῆ φροντίδα πρέπει νὰ καταβάλλωμεν, νὰ μὴ φαινώμεθα

ἀνάξια μέλη τοιούτου ἱεροῦ Συλλόγου, νὰ μὴ φαινώμεθα ἄχρηστα μέρη ἑνὸς τόσῳ ἁγίου συνόλου, διὰ τῶν ἀντευαγγελικῶν μας ἔργων, διὰ τῆς ἀντιχριστιανικῆς διαγωγῆς μας. Τοὐναντίον εἰς πᾶσαν ὥραν καὶ στιγμὴν τοῦ βίου μας, εἰς πᾶσαν σκέψιν καὶ συλλογισμὸν τοῦ νοῦ μας, εἰς πᾶσαν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας μας, ὀφείλομεν νὰ ἐνθυμώμεθα ζωηρότατα ὁποῖον ἔντιμον ὄνομα φέρομεν, εἰς ποίαν θεοστήρικτον καὶ ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἀνήκομεν, καὶ ὁποίας ὑποχρεώσεις ἐκ τούτων ἔχομεν, καὶ ἡ ἐνθύμησις αὕτη θὰ μᾶς ἀπαλλάσσῃ ἀσφαλῶς ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῆς ἁμαρτίας, καθὼς ἀπήλαττεν ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον ἡ κατὰ διαταγὴν τοῦ ἰδίου καθημερινὴ ἐνθύμησις ἀπὸ ἕνα ὑπηρέτην του, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔλεγε· «Φίλιππε, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος». Τότε δὲ θὰ ἀκούωμεν διαρκῶς καὶ τὴν παρήγορον θείαν φωνὴν τοῦ Σωτῆρος «θαρρεῖτε· ἐγώ εἰμι», ἡ ὁποία θὰ ἐνδυναμώνῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειάν μας εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων ἔργων.

Ἀλλὰ καὶ καθὼς ὁ Πέτρος περιπατῶν κατὰ διαταγὴν τοῦ Παντοδυνάμου Σωτῆρος ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὡς ἐπὶ ξηρᾶς, ἐφοβήθη ὅτι θὰ καταποντισθῇ καὶ ἤρχισε μάλιστα νὰ καταποντίζεται, καθὼς διηγεῖται τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἀνεγνώσθη σήμερον, ἅμα εἶδε τὸν ἄνεμον δυνατόν, καὶ ἐσώθη ἀπὸ τὸν κίνδυνον μὲ μίαν μόνον ἐγκάρδιον φωνὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν «Κύριε, σῶσόν με». Τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ὅταν περιπατῶμεν ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ, τοῦ ἀσταθοῦς καὶ σαλευομένου ἐδάφους τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀρχίζομεν νὰ συναισθανώμεθα ὅτι χάσκει ὁ πυθμὴν τῆς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀπωλείας νὰ μᾶς καταπίῃ, ὅταν τὰ ἄγρια κύματα τῆς ζωῆς ὀρθόνωνται ἐνώπιόν μας καὶ ἀπειλοῦν νὰ μᾶς καταποντίσουν, ὅταν ὁ δυνατὸς ἄνεμος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ταράττῃ καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας, ὅταν αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις, τόσῳ αἱ ἐσωτερικαὶ ὅσῳ καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ, θέτουν εἰς κίνδυνον καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν σωματικήν μας ὕπαρξιν, ὅταν, μὲ ὀλίγας λέξεις, κινδυνεύωμεν καὶ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, σωζόμεθα ὡς ὁ Πέτρος, ἐὰν ἀτενίσωμεν πρὸς τὸν Πανάγαθον καὶ Παντοδύναμον Θεὸν καὶ ἐὰν ἐπαναλάβωμεν τὴν σωτήριον ἐκείνου φωνὴν «Κύριε, σῶσον ἡμᾶς». Ἀλλὰ ἡ καταφυγή μας αὕτη πρὸς τὸν Σωτῆρα δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἀποτέλεσμα στιγμιαῖον καὶ ἑπομένως προσωρινὸν φόβου, καὶ εὐθὺς ἅμα περάσῃ ὁ κίνδυνος, νὰ λησμονῶμεν τὸ συναίσθημα αὐτὸ καὶ νὰ ἐπανερχώμεθα εἰς τὸν πρότερον ἁμαρτωλὸν βίον μας· ἀλλὰ ἡ φωνὴ τῆς ἐπικλήσεως «Κύριε, σῶσον ἡμᾶς» δὲν πρέπει νὰ εἶνε κραυγὴ ἀπηλπισμένου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν λαϊκὴν παροιμίαν «καὶ τὰ μαλλιά του πιάνει». Ὄχι, διότι μάτην τότε θὰ φωνάζωμεν, ἀδίκως θὰ κοπιάζωμεν καὶ ἀποτέλεσμα δὲν θὰ ἔχωμεν.

Ἀλλὰ χρεωστοῦμεν νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν θείαν παντοδυναμίαν μὲ τὴν ἀκράδαντον καὶ βεβαίαν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἀληθὴς καὶ ζῶσα πρὸς τὸν Θεὸν πίστις, ὅτι θὰ μᾶς ἀκούσῃ εὐμενῶς καὶ θὰ μᾶς βοηθήσῃ προθύμως· ἀλλὰ ὀφείλομεν τὴν φωνὴν τὴν ὁποίαν ἀπευθύνομεν πρὸς αὐτόν, νὰ τὴν λαμβάνωμεν ἀπὸ τὸ αἴσθημα τῆς καρδίας μας, καὶ νὰ μὴ τὴν ἐκφράζωμεν μόνον μὲ τὰ χείλη. Τότε, ἀλλὰ τότε μόνον, ὁ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς θὰ ἐκτείνῃ τὴν παντοδύναμον πατρικήν του

χεῖρα, θὰ μᾶς ἁρπάζῃ ἀπὸ τὰ ἐπικίνδυνα κύματα, τὰ ὁποῖα μᾶς περικυκλώνουν καὶ μᾶς ἀπειλοῦν, τότε ἀλλὰ τότε μόνον θὰ μᾶς σώζῃ.

Ἂς ἔχωμεν λοιπὸν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ πίστιν ἀσάλευτον εἰς τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, ἂς συνοδεύωμεν τὴν πίστιν μας μὲ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας μας καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀπορρέοντα ἀγαθὰ ἔργα, καὶ μὴ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι ἡ παντοδύναμος δεξιά του θὰ ἐξάγῃ ἡμᾶς ἀπὸ πᾶσαν συμφορὰν, ἀπὸ πάντα κίνδυνον, καθὼς ἔσωσε καὶ τὸ πλοῖον τῶν Ἀποστόλων καὶ αὐτὸν τὸν Πέτρον ἀπὸ τὰ φοβερὰ κύματα τῆς τρικυμιώδους θαλάσσης.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΡΙΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ι΄.

«Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ».

Εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν εἴδομεν ὅτι ὁ ὅρκος εἶναι πρᾶξις ἱερά, εἶναι τοῦτ᾽ αὐτὸ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ προσέξατε! Διὰ νὰ διασώζῃ τὴν ἱερότητα αὐτοῦ ὁ ὅρκος, διὰ νὰ ἀποβαίνῃ εἰς δόξαν Θεοῦ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη ὅπως τηρῶνται μετ᾽ ἄκρας εὐλαβείας καὶ προσοχῆς οἱ ὅροι οὓς εἰς τὴν σημερινὴν ὁμιλίαν θὰ ἀπαριθμήσωμεν καὶ θὰ περιγράψωμεν.

Τίνες λοιπὸν εἶναι οἱ ὅροι, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρῶνται ἐν πάσῃ ὁρκοδοσίᾳ;

Πρῶτος ὅρος εἶναι ἡ *ἀλήθεια*. Ἐπιβάλλεταί σοι, χριστιανέ μου νὰ ὁρκισθῇς; Ἔστω, νὰ ὁρκισθῇς ἀφ᾽ οὗ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφύγῃς τὸν ὅρκον. Ἀλλὰ πρόσεξον· εἰς τὸν ὅρκον προσερχόμενος ὀφείλεις νὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν. «*Καὶ ὀμόσῃ*, λέγει ὁ προφήτης Ἱερεμίας, *καὶ ὀμόσῃ, ζῇ Κύριος, μετὰ ἀληθείας*». Ἄλλαις λέξεσιν, ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου ἐντέλλεταί σοι τὰ ἑπόμενα: Ὅταν ἡ πολιτικὴ Ἀρχὴ, ὅταν τὸ δικαστήριον, ἢ οἱαδήποτε κοσμικὴ ἐξουσία σὲ ὑποχρεώνει νὰ ὀμόσῃς, νὰ ὁρκισθῇς, δύνασαι νὰ ὁρκισθῇς, δύνασαι νὰ ὀμόσῃς, ἀλλὰ *μετὰ ἀληθείας*, δηλαδὴ, νὰ ὁρκισθῇς, ἀλλὰ μόνον δι᾽ ὅσα εἶναι ἀληθῆ, μόνον δι᾽ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶσαι βέβαιος, ὅτι εἶναι ἀληθῆ, ὄχι δι᾽ ὅσα νομίζεις, ὑποθέτεις, συμπεραίνεις, ὅτι εἶναι ἀληθῆ, ἀλλὰ δι᾽ ὅσα ἔχεις ἀποδείξεις ἰσχυράς, δι᾽ ὅσα ἔχεις τὴν πλήρη βεβαιότητα, ὅτι εἶναι ἀληθῆ. Ἰδοὺ ὁ πρῶτος ὅρος, τὸν ὁποῖον ὀφείλεις νὰ τηρῇς κατὰ πᾶσαν ὁρκοδοσίαν, νὰ καταθέτῃς γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, καὶ μάλιστα τὴν ἀλήθειαν, περὶ τῆς ὁποίας εἶσαι πεπεισμένος ὁ ἴδιος ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. Ἐὰν δὲ λείπῃ

ὁ πρῶτος οὗτος ὅρος... ἀλλοίμονον, χριστιανοί μου! Καὶ ὅμως ὁ πρῶτος οὗτος ὅρος ποσάκις δὲν ἐλλείπει ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς ὅρκους τῶν χριστιανῶν! Πόσοι δὲν ὑπάρχουσιν ἀχρεῖοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι καπηλεύονται αἰσχρῶς τὸ κῦρος, τὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ ὅρκου! Πόσοι δὲν εἶναι Καϊάφαι βέβηλοι, οἱ ὁποῖοι ψευδομαρτυροῦσι καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἱερώτατα! Πόσοι δὲν ὑπάρχουσι καὶ σήμερον, οἱ ὁποῖοι καταπροδίδουσι τὴν θρησκείαν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν δικαιοσύνην, ἢ ἀπὸ συμφέρον, ἢ ἀπὸ ἐπαίσχυντον δειλίαν καὶ ἀνανδρίαν, ἢ ἀπὸ ἄλλας ἀφορμὰς αἰσχροτέρας καὶ ἀκατονομάστους! Παρατηρήσατε τοὺς δύο ἐκείνους βδελυροὺς γέροντας, οἱ ὁποῖοι κάθηνται ἐπάνω εἰς τοὺς θρόνους τῶν δικαστῶν. Τί οὗτοι ζητοῦσι, τί ἐπιδιώκουσιν; οὐδὲν ἕτερον, εἰμὴ νὰ ἐκδικηθῶσι τὴν περιβόητον ἐκείνην Σωσσάναν, διότι εἶχεν ἀποκρούσει τὰς κτηνώδεις αὐτῶν ὀρέξεις καὶ κακοήθεις προτάσεις. Προσάγουσι λοιπὸν ἐνώπιόν των τὴν σώφρονα Σωσσάναν, ἀφαιροῦσι τὴν καλύπτραν τὴν καλύπτουσαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἐπιθέτουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ βεβαιοῦσι, μὲ τὸν ὅρκον εἰς τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενίζοντας πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅτι συνέλαβον ταύτην μοιχευομένην. Τόσον δὲ τελείως εἶχον συρράψει τὴν κατ᾽ αὐτῆς συκοφαντίαν, ὥστε ἐὰν μὴ παρενέβαινεν ἡ θεία Πρόνοια διὰ τοῦ προφήτου Δανιήλ, ἡ σώφρων καὶ ἐνάρετος ἐν γένει γυνὴ θὰ ὡδηγεῖτο ἔξω τῆς πόλεως καὶ θὰ ἐθανατοῦτο διὰ τοῦ λιθοβολισμοῦ! Λοιπὸν ὁ πρῶτος ὅρος ὁ ἀπαιτούμενος κατὰ πᾶσαν ὁρκοδοσίαν εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἐὰν λείπῃ ὁ ὅρος οὗτος, τότε ὁ ὅρκος εἶναι ἔγκλημα φοβερόν, εἶναι τοῦτ᾽ αὐτὸ κακούργημα, εἶναι ἁμαρτία θανάσιμος καὶ ἀσυγχώρητος. Ὑπάρχει συνείδησις, ἐκτὸς ἐὰν πλέον εἶναι καθ᾽ ὁλοκληρίαν πεπωρωμένη, ἡ ὁποία δὲν βλέπει καθαρώτατα τὸ τοιοῦτον; Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βεβαιοῖς δι᾽ ὅρκου ὅτι εἶναι ἀληθές, γινώσκεις καλῶς ὅτι εἶναι ψευδές, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπόσχεσαι ὅτι θὰ ἐκτελέσῃς, γινώσκεις καλῶς ὅτι δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ τὸ ἐκτελέσῃς, ἢ ὅτι δὲν ἔχεις τὴν θέλησιν, δὲν ἔχεις σκοπὸν νὰ τὸ ἐκτελέσῃς...Καὶ ἐν τούτοις τολμᾷς νὰ προσλαμβάνῃς ὡς μάρτυρα αὐτὸν τὸν Θεόν, ὅπως ὁ Θεός, ὅπως τὸ φοβερὸν τοῦ Θεοῦ ὄνομα βεβαιώσῃ ὅτι εἶναι ἀλήθεια τὸ ψεῦδός σου! Προσλαμβάνεις τὸν Θεὸν ὡς ἐγγυητήν, ὅτι θὰ ἐκπληρώσῃς ὑπόσχεσιν τὴν ὁποίαν δὲν δύνασαι ἢ δὲν θέλεις, δὲν ἔχεις σκοπὸν νὰ ἐκπληρώσῃς! Τοῦτο εἶναι τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ θέλῃς ὅπως καταστήσῃς τὸν Θεὸν συνένοχον τοῦ κακουργήματος, ὅπερ διαπράττεις. Εἶναι τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ λέγῃς πρὸς τὸν Θεόν· Θεέ μου, θέλω νὰ ἐξαπατήσω τὸν δεῖνα μὲ τὸ ψεῦδός μου· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ δὲν δύναμαι μόνος νὰ κατορθώσω τοῦτο, διότι δὲν θὰ μὲ πιστεύσῃ, διὰ τοῦτο βοήθησέ με μὲ τὸ κῦρός σου, μὲ τὴν ἐγγύησίν σου, μὲ τὸ μέγα σου ὄνομα νὰ φέρω εἰς πέρας τὸ ἀνόσιον καὶ χαμερπὲς τοῦτο ἔργον μου.

Κατενοήσατε ἤδη οἱ πάντες ὅτι ὁ πρῶτος ὅρος, τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ τηρῶμεν, ὁσάκις ἀναγκαζόμεθα νὰ ὁρκισθῶμεν εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ὅταν τηρῆται ὁ ὅρος οὗτος, τότε διασώζεται καὶ ἡ ἱερότης τοῦ ὅρκου. Ὅταν καταπατῆται, τότε ὁ ὅρκος εἶναι ἁμαρτία θανάσιμος καὶ ἀσυγχώρητος. Καιρὸς ἤδη ἵνα μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τοῦ δευτέρου ὅρου.

Δεύτερος ὅρος ἀπαιτούμενος κατὰ πᾶσαν ὁρκοδοσίαν εἶναι *ἡ δικαιοσύνη*. «*Καὶ ὀμόσῃ*, λέγει ὁ αὐτὸς προφήτης Ἱερεμίας, *καὶ ὀμόσῃ, ζῇ*

Κύριος, ἐν δικαιοσύνῃ.» Ἄλλαις λέξεσιν· Ἐὰν ἦναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ὁρκισθῇς, δύνασαι νὰ ὁρκισθῇς, ἀλλὰ μόνον δι᾿ ὅσα σοὶ ἐπιβάλλει ἢ ἐπιτρέπει σοι ὁ Θεῖος Νόμος, ἢ δι᾿ ὅσα δύνασαι ὁ ἴδιος νὰ ἐκπληρώσῃς δίκαια καὶ ὅσια καὶ ἱερά. Λοιπὸν τὸ ἐλατήριον τοῦ ὅρκου πρέπει νὰ ἦναι ἡ προστασία τῆς δικαιοσύνης, οὐχὶ ἡ προαγωγὴ τῆς ἀδικίας· *«Οὐκ ὀμεῖσθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ᾿ ἀδίκῳ»*, λέγει αὐτὸς ὁ Θεός. Τὸ ἐλατήριον τοῦ ὅρκου πρέπει πάντοτε νὰ ἦναι ἱερὸν καὶ ὅσιον, οὐχὶ ἀνίερον καὶ ἀνόσιον. Ἡ καρδία τοῦ χριστιανοῦ πρέπει νὰ ἦναι πάντοτε πεπληρωμένη ἀγάπης πρὸς τὴν δικαιοσύνην, μίσους δὲ καὶ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν ἀδικίαν, ὅπως παραγγέλλει ὁ σοφὸς Σολομὼν λέγων, *«ἀγαπήσατε δικαιοσύνην»*, καὶ ὅπως ἔπραττεν ὁ Ἰώβ, ὅστις λέγει *«δικαιοσύνην δὲ ἐνδεδύκειν, » ἠμφιασάμην δὲ κρίμα ἴσα διπλοΐδι· . . . Συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, » ἐκ μέσου τῶν ὀδόντων αὐτῶν, ἅρπαγμα ἐξήρπασα.»* Ἀλλὰ θὰ μὲ ἐρωτήσητε· καὶ εἶναί ποτε δυνατὸν τὸ ἐλατήριον τοῦ ὅρκου νὰ ἦναι ἀνίερον καὶ ἀνήθικον; εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσι ψυχαὶ τόσον διεστραμμέναι, εἰς τόσον βαθμὸν τετυφλωμέναι ὑπὸ τοῦ πάθους, ὥστε νὰ ἐξαναγκάζωσιν ἀλλήλας πρὸς διάπραξιν ἀδικίας, πρὸς διάπραξιν κακουργήματος, καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην ὑποχρέωσιν αὐτῶν νὰ στερεώνωσι διὰ τοῦ κύρους τοῦ ὅρκου πρὸς τὸν Θεὸν αὐτόν, ὅστις μισεῖ τὸ ἔγκλημα, τὸ ἀδίκημα, τὴν ἁμαρτίαν;. . . Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι τὸν ὅρκον, τὴν ἱερὰν ταύτην πρᾶξιν, ποιοῦνται σύνδεσμον ἀδικίας, οἱ ὁποῖοι ἀποτολμοῦσι νὰ δεσμεύσωσιν ἑαυτοὺς δι᾿ ὅρκου πρὸς τὸ διαπράξαι κακούργημα! Πόσοι δὲν εἶναι σήμερον οἱ ἀναιδέστατα ὁρκιζόμενοι αἰωνίαν ἀφοσίωσιν ἢ μᾶλλον αἰσχρὰν ὑποδούλωσιν πρὸς τὸ εἴδωλον τῆς ἑαυτῶν σαρκός! Πόσοι δὲν εἶναι οἱ συνωμοτοῦντες πρὸς ὄλεθρον τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν καὶ ἐπικαλούμενοι πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν καταχθονίων αὐτῶν σχεδίων καὶ σκοπῶν τὸν συνεταιρισμὸν καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ! Ναί, δυστυχῶς, ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἐπὶ τοσοῦτον τετυφλωμένοι ὑπὸ τοῦ πάθους, ὥστε ὁρκίζονται νὰ διαπράξωσι πᾶν εἶδος κακίας, πᾶν εἶδος ἁμαρτίας, καὶ τὸν Θεὸν αὐτὸν ἀκόμη νὰ πολεμήσωσι. Δὲν ἦτο ὅρκος κατὰ τῆς δικαιοσύνης, καὶ μάλιστα ὅρκος βδελυρός, ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν εἶχον λάβει πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἐν Ἱερουσαλὴμ τοῦ νὰ φονεύσωσι τὸν Ἀπόστολον Παῦλον μὲ θυσίαν καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς; *Ποιήσαντες*, ἱστορεῖ ὁ συγγραφεὺς τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, *ποιήσαν» τες τινὲς τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μήτε » φαγεῖν, μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους » τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες· οἵτινες προσελ» θόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον· ἀναθέματι ἀνεθε» ματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι, ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦ» λον.»* Φοβερὸν βεβαίως τὸ κακούργημα τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισαν οἱ τεσσαράκοντα οὗτοι ἄνδρες νὰ προβῶσιν, ἀφ᾿ οὗ πρότερον συνέδεσαν ἑαυτοὺς διὰ τοῦ ὅρκου. Καὶ ὅμως ὅμοιοι μὲ τούτους εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ὅσοι καὶ σήμερον ἐγγράφονται μέλη εἰς τὰς λεγομένας μυστικὰς ἑταιρίας καὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ φρικτῶν ὅρκων, ὅπως διασαλεύσωσι τὸ θρησκευτικὸν καθεστὼς ἢ τὸ κοινωνικὸν καθεστὼς ἢ καὶ ἀμφότερα καὶ μεταβάλωσι τὰ πάντα εἰς σωρὸν ἐρειπίων. Ὅμοιοι μὲ τού-

τους εἶναι καὶ οἱ συνδεόμενοι σήμερον πρὸς ἀλλήλους δι' ὅρκου, ὅπως ὑποστηρίξωσιν ἀλλήλους διὰ τῶν λεγομένων δανεικῶν ὅρκων, ἢ τἀληθὲς εἰπεῖν διὰ τῶν δανεικῶν ψευδορκιῶν καὶ ἐπιορκιῶν! Λοιπὸν ὁ δεύτερος ὅρος ὁ ἀπαιτούμενος εἰς πᾶσαν ὁρκοδοσίαν εἶναι ἡ δικαιοσύνη. Ὅταν ἐλατήριον τοῦ ὅρκου δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς δικαιοσύνης, ὁ ὅρκος εἶναι φρικτὸν καὶ ἀσυγχώρητον ἁμάρτημα. Ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὸν τρίτον ὅρον. Ποῖος δ' εἶναι οὗτος;

Τρίτος ὅρος εἶναι *ἡ κρίσις*. «*Καὶ ὀμόσῃ*, λέγει ὁ αὐτὸς προφήτης Ἱερεμίας, *καὶ ὀμόσῃ, ζῇ Κύριος, ἐν κρίσει.*» Ἄλλαις λέξεσι· πρόκειται νὰ ὁρκισθῇς· ἔστω, ἀλλὰ ὀφείλεις πρὶν ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου διὰ νὰ ὁρκισθῇς, νὰ σκεφθῇς καλῶς, νὰ σκεφθῇς ὡρίμως, νὰ σκεφθῇς ὅλας τὰς ἐνδεχομένας συνεπείας τοῦ ὅρκου σου· Καὶ ὅμως πόσοι δὲν εἶναι σήμερον οἱ ὁρκιζόμενοι χωρὶς διόλου νὰ προσέξωσι, χωρὶς νὰ σκεφθῶσι παντάπασι, χωρὶς ὅλως διόλου νὰ ὑπάρχῃ ἀφορμὴ καὶ μάλιστα διὰ πράγματα εὐτελῆ καὶ ἀνάξια λόγου. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶχον τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ κάμνωσιν ὅρκους ἐπιπολαίους χωρὶς νὰ προσέχωσι, χωρὶς νὰ σκέπτωνται ὡρίμως, καὶ διὰ πράγματα ἀνάξια λόγου. Διὰ τὴν συμπεριφορὰν αὐτῶν ταύτην ἐλέγχει αὐτοὺς ὁ Σωτὴρ καὶ ταὐτοχρόνως ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τοὺς ἐπιπολαίους τούτους ὅρκους λέγων· «*Ἐγὼ δὲ » λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ » Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς » Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου Βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ » σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι*». Τοιοῦτοι ὅρκοι ἀπερισκέπτως γενόμενοι, χωρὶς κρίσιν, χωρὶς σκέψιν καὶ μελέτην ὥριμον εἶναι οἱ ὅρκοι τοῦ Ἰεφθάε, τοῦ Σαούλ, τοῦ Ἡρώδου. Ὁ Ἰεφθάε καθ' ὃν χρόνον κατεπολέμει τοὺς Ἀμμωνίτας ἔκαμεν ὅρκον πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι, ἐὰν ἐχορήγει αὐτῷ τὴν νίκην θὰ προσέφερε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ὡς ὁλοκαύτωμα ἐκεῖνον, ὅστις πρῶτος θὰ ἐξήρχετο πρὸς ὑπάντησιν αὐτοῦ. Τίς δ' ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ; «*Καὶ ἰδού*, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, *ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ὑ- » πάντησιν ἐν τυμπάνοις καὶ χοροῖς· καὶ αὕτη ἦν μονογενὴς αὐτῷ, οὐκ » ἦν αὐτῷ ἕτερος υἱὸς ἢ θυγάτηρ*».

Ὁ Σαοὺλ πολεμῶν πρὸς τοὺς Φιλισταίους ὡρκίσθη ὅτι θὰ ἐθανάτωνε πάντα ἄνδρα ὅστις θὰ ἐτόλμα νὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα του τροφὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης, ἥτις ἔδει νὰ παραταθῇ μέχρι τῆς ἑσπέρας πρὸς κατατρόπωσιν τῶν ἐχθρῶν. Αἴφνης δὲ μανθάνει ὅτι ὁ υἱός του Ἰωνάθαν ἤγγισεν εἰς μέλι μὲ τὸ ἄκρον τοῦ σκήπτρου του. «*Καὶ ἀπήγ- » γειλεν αὐτῷ Ἰωνάθαν καὶ εἶπε· Γευόμενος ἐγευσάμην ἐν ἄκρῳ τῷ σκή- » πτρῳ τῷ ἐν τῇ χειρί μου βραχὺ μέλι*».

Ὁ Ἡρώδης πανηγυρίζων τὰ γενέθλια αὐτοῦ καὶ καταμαγευθεὶς ἀπὸ τὴν ὄρχησιν τῆς θυγατρὸς τῆς Ἡρωδιάδος ἔσπευσεν ἐν τῇ μέθῃ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του νὰ ὁρκισθῇ εἰς αὐτὴν ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ δώσῃ αὐτῇ, ὅ,τι ἤθελε ζητήσει, μέχρι τοῦ ἡμίσεως τοῦ βασιλείου του. Γνωρίζετε δὲ τί αὐτὴ ἐζήτησεν...

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν καὶ Ἡρώδην καὶ Σαοὺλ καὶ Ἰεφθάε καὶ Ἰο

δαίους, καὶ ἔλθωμεν εἰς ὑμᾶς αὐτούς. Μήπως ἡμεῖς δὲν ἔχομεν εἰς τὸ ἡμέτερον στόμα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοὺς ἐπιπολαίους καὶ ἀπερισκέπτους ὅρκους; Μήπως δὲν ὀρκιζόμεθα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν χωρὶς λόγον, χωρὶς ἀφορμὴν, χωρὶς ἀνάγκην; Ἐπὶ τοσοῦτον μερικοὶ ἔχουσιν ἐξοικειωθῆ μὲ τὸν ὅρκον ὥστε ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσιν ὁμιλίαν οἱανδήποτε χωρὶς νὰ ἀναμίξωσιν ἐν αὐτῇ καὶ φοβεροὺς ὅρκους. Ὀρκίζονται δὲ διὰ πράγματα εὐτελῆ, οὐτιδανά, διὰ τὸ τίποτε πολλάκις. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ οἱ ὀρκιζόμενοι ἐκ κακῶς ἐννοουμένου συμφέροντος. Τοιοῦτοι δ᾽ εἶναι οἱ πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες· οἱ μὲν ὀρκίζονται διὰ νὰ πωλήσωσιν ἀκριβώτερα, οὗτοι δὲ πάλιν ἀγωνίζονται διὰ τῶν ὅρκων νὰ ἀγοράσωσιν εὐθηνότερα. Τοιουτοτρόπως δὲ καὶ ἀγορὰ καὶ δρόμοι καὶ οἰκίαι καὶ πόλεις καὶ χωρία καὶ τὰ πάντα ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν καθημερινῶν ὅρκων, οἱ ὁποῖοι πάντες ἀνεξαιρέτως εἶναι ἐπιορκίαι καὶ οὐδὲν ἕτερον. Ἀλλ᾽ ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ ὅρκου εἶναι ἁμαρτία θανάσιμος, εἶναι ὕβρις κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ μόνος σκοπὸς ὃν ἐπιδιώκομεν διὰ τῶν ὅρκων τούτων εἶναι νὰ ἀπατήσωμεν, νὰ ἀδικήσωμεν τὸν ἄλλον. Ἀποφεύγετε λοιπὸν, χριστιανοί μου, τοὺς ὅρκους. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει: «*Οὐχ οὕτω κεντᾷ » ξίφος, ὡς ὅρκου φύσις, οὐχ οὕτως ἀναιρεῖ μάχαιρα, ὡς ὅρκου πληγή. » Ὁ ὀμόσας, κἂν δόξῃ ζῆν ἤδη τετελεύτηκε, καὶ τὴν πληγὴν ἐδέξατο, καὶ » καθάπερ ὁ τὸ σπαρτίον λαβών, καὶ πρὶν τὴν πόλιν ἐξελθεῖν καὶ δήμιον » ἰδεῖν ἐφιστάμενον, τέθνηκεν ἅμα τῷ τάς θύρας ἐξελθεῖν τοῦ δικαστη- » ρίου, οὕτω καὶ ὁ ὀμόσας ἐπὶ ψεύδει, κἂν ζῇ, τέθνηκε.*» Ἀλλ᾽ ἀκούσατε τὶ λέγει αὐτὸς ὁ Θεός· «*Τάδε λέγει Κύριος· ὅρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε, » διότι ταῦτα πάντα ἐμίσησε, λέγει Κύριος*». Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει ὁ προφήτης Ζαχαρίας τὰ ἑπόμενα: «*Εἶπε Κύριος πρός με τί ὁρᾷς; καὶ εἶπον, » ὁρῶ δρέπανον πετώμενον μῆκος πηχῶν εἴκοσι καὶ πλάτος πηχῶν δέκα, » καὶ εἶπε πρός με. Τοῦτο εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος ἐν » τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει, καὶ καταλύσει καὶ συντελέσει αὐτόν*». Ἰδοὺ ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου. Ὁ ὄλεθρος τῶν οἴκων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὀμνύουσιν ἐπὶ ψεύδει, ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀγαπῶσι τοὺς ὅρκους, διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία Σειρὰχ ἀποφαίνεται· «*Ἀνὴρ πολύορκος πλησθή- » σεται ἀνομίας, καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ*».

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί. Μόνον ὅταν οἱ Νόμοι τῆς πολιτείας, μόνον ὅταν τὸ Δικαστήριον ἐπιβάλλῃ ὑμῖν τὸν ὅρκον, μόνον τότε ἐπιτρέπεται νὰ ὀρκίζησθε, ἀλλὰ καὶ τότε «*μετὰ ἀληθείας καὶ ἐν δικαιοσύνῃ*» καὶ κατόπιν ἐμβριθοῦς σκέψεως. «*Καὶ ὀμόσῃ, ζῇ Κύριος, μετὰ ἀληθείας, » καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν κρίσει.*» Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίστασιν ἐπιτρέπεται ὁ ὅρκος, διότι, ὅπως λέγει ὁ ὅσιος Νεῖλος «*οὐκ ἔστιν ὠφέλιμον τὸ ὀμνύειν ἀλλὰ καὶ σφόδρα βλαβερὸν καὶ ἐβδελυγμένον*», διότι, ὅπως λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος «*ὅρκους κάκιστον διδόναι καὶ λαμβάνειν*». Λοιπὸν φεύγετε τὸν ὅρκον πάσῃ δυνάμει, φεύγετε τὸν ὅρκον ὡς ἁμαρτίαν θανάσιμον. Προσέχετε μὴ ὀμνύετε, «*μὴ λαμβάνετε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ » ἐπὶ ματαίῳ, μὴ ὀμνύετε ζῶντα Κύριον*». Οἱ λόγοι ὑμῶν ἂς βεβαιοῦνται ἁπλῶς διὰ τοῦ ***ναὶ*** καὶ ***ὄχι*** καὶ τίποτε περισσότερον· «*ἔστω δὲ ὁ λό- » γος ὑμῶν ναὶ, ναί· οὔ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστι*».